

მწყმეწი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დასლდის ცხოვართათვის. იოან. 10—11.

ჰოვე ცხოვარი ჩემი წაწყმედული. მსრეთ იყოს სიხარულ ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. ლუკ. 15—4.

მოვედით ჩემდა ყოველნი მაშურალნი და ტვირთ-მძიმენი და მე განვისვენოთ თქვენ. მათ. 11—28.

№ 21

1883—1901

1—15 ნოემბერი.

ს ი ტ შ შ ა,

2 კვირიაკესა, თქმული ქუთაისის საკათედრო ტაძარში.

მე ვარ გზა, და მე ვარ ქუშმარტება და ცხოვრება (იოან. 14, 6).

ეს ჩვენი ცხოვრების დრო ითვლება დროდ გონებრივი მოძრაობისა და მღვიძარებისა, სწავლისა და გამოცდილების შექმნისა. მართლად შესანიშნვ მოძრაობაშია ჩვენი დროის ადამიანი გონებით. დაკმაყოფილება გონებრივი მოთხოვნებისა ბევრისათვის დღეს ისეთივე აუცილებელი და თავიდან მოუშორებელი რამ გამხდარა, როგორც არსებობის ლუკმაზედ ზრუნვა; ბევრი ტანთ და ფეხთ იკლებს, რომ ცოდნის წყურვლი მოიკლას, გართულობა

და ღზენის ნაცვლად აღამებს დღეებს სხვა-და-სხვა გვარი წიგნების კითხვაში და წერაში, მუდამ ფიქრშია და გონების ვარჯიშობაში. ამ გონების მოძრაობამ, სწავლა-გამოცდილების შექმნის მძლავრმა სურვილმა ერთობ მოძრაიე ვახადა თვით კაცის ცხოვრება, მისი ყოფა-მდგომარეობა. დღეს დილით კაცი შაეი ზღვის პირათ რომ დასეირნობს, საღამოთი ბაქოში ჩადის, ხვალ უუნდებდა ზღვასავით გადაშლილ რუსეთის უსაზღვრო ველში და სხ. რასაკვირველია, ასეთი ზღაპრული სისწრაფის მოძრაობით მცხოვრები ადამიანი ბევრსა ხედავს, ბევრს ახალ გამოცდილებას იძენს და ბევრი რამ ახალი ესმის. ამასთან საყურადღებოა ის გარემოება, რომ ნანახს, გაგნოს და ახლად შექმნილს კაცი არ იმარხავს მხოლოდ თავის გულში. ყველაფერ ამას აქვეყნებს, ახადებს, უზიარებს სხვებს და ატყობინებს ბეჭდითი სიტყვით, მწერლობით, ჟურნალ-

გაზეთების საშუალებით. დღეს ბეჭდვითი სიტყვა აღარა სტოვებს აღუნიშნავად და გამოუქვეყნებლად აღარაფერს. მწერლობაში, როგორც სარკეში იხედება საზოგადოების ცხოვრების სურათი, საზოგადოების ზნეობა და დაცემულობა, რწმენა და გარეწრობა, სათნოიანობა და ბიწიერება. აბა მაშ ერთი წამით ჩავიხედოთ ამ უტყუარ სარკეში, რომ გავიგოთ სუფთა გვაქვს პირი-სახე, თუ მური გვცხია, ღვთიური შუქი გვაფენია, თუ საზიზლარი მწუწუკი გვიბნევია შუბლის ქინძისთავად.

აი ერთი გაზეთი გვატყობინებს, რომ ვაჟი-შვილმა დანით დაკლა თავისი მშობელი მოხუცებული დედა იმის გამო, რომ უკანასკნელმა აღარ მისცა შვილს ფულები, რომელსაც ეს უბედური ხარჯავდა და აბნევდა უთავბოლოდ ლოთობაში (Кавк. № 267). მეორე გაზეთიდან ვტყობილობთ, რომ ერთი პატიოსანი, მშრომელი და გამარჯვებული, სადილობის დროს თავის ცოლ-შვილში, მოკლა გულში დანის დაკვრით ახალ-გაზდა კაცმა, რომელიც დაუდევრობისა და სიზარმაცის გამო დაითხოვა სამსახურიდგან ამ საბრალისმა მოკლულმა (იგივე Кав. და ივერია № 222). აქ გვაცნობებენ, რომ ეკლესიიდან მოპარულ იქმნა ბაჭიძე-ფეშხუმიო! თავის მოკვლა, ახდა და დაკარგვა ქალწულობისა, გადადგება უბრალო კარტოფილივით ქუჩაში ახლად დაბადებულისა, სიყალბის ჩადენა და სხვა ამ გვარები ხომ ისე გახშირდნენ, რომ უვაზე-თოთაც გავიგონებთ და ვნახავთ საკუთარი თვალით თუგინდ რომ სულ მიყრუებულ სოფელში გვეკონდეს ცხოვრება! აი რას გვიჩვენებს ჩვენი ცხოვრების სარკე, აი რა მარგალიტებს ალაგებს ბეჭდვითი სიტყვა ჩვენი ცხოვრების სკივრიდამ, აი რა თვალწარმტაცი ფერადებით ასურათებს იგი ჩვენ ხასიათს და ზნეობას, ჩვენი გულის წადილს და გონების მიმართულებას!

ვკითხულობ, მესმის, ვხედავ ამ შესაზარ ამბებს, ვუკვირდები ამ ჩვენი ზნეობრივი ცხოვრების სიმახინჯეს, სულის სიავადღეს, კეთროვნებას და, შიშით შეპყრობილი, ვეკითხები ჩემ თავს—რას ვჩავდივართ? რა ხდება ჩვენ გარშემო? სად მივდივართ? რატომ არ ვგრძნობთ და არ ვხედავთ რა უფსკრულში, რა უძირო და ჯოჯოხეთისავით ბნელ ღრანტე-ხევში ვიჩხებებით და ვიმსხვრევით? ამგვარ გზა-აბნეულობაში, ამისთანა განსაცდელისა და გაქირვების დროს

თავდადებული და ერთგული მწყემსი ჩვეულებრივ წინ გადუდგება ხოლმე სამწყსოს თავისი გრძელი და საკმაოდ მძიმე ჯოხით. იგი ამ ჯოხის დახმარებით და თავისი მაღალი ხმაურობით მეცადინობს რაც ძალი და ღონე აქვს, რომ გადაარჩინოს გზაცდომილი და გონება დაბნეული ცხოვარი კლდეზე გადავარდნას, დანსხვრევას და აუცილებელ სიკვდილს.

სწორედ მსგავსივე საქციელი გვმართებს ჩვენც, სიტყვიერ ცხოვართა მწყემსებს, რათა შევაჩეროთ ჩვენი ჩაბარებული სამწყსოს ის სწრაფი, წინდაუხედავი და მატარებელისავით გაქანებული მოძრაობა და ლტოლვილება უბედურობის უფსკრულისადმი, რომელსაც შედეგად მოსდევს ცხოვრებაში შვილთაგან მშობლების სიკვდილი, ძმისაგან ძმის განუკითხობა, მეზობლისაგან მეზობლის დამხობა, ქრისტიანისაგან ეკლესიის შეგინება-შებილწვა, მრავალგვარი და მრავალი სახის საზიზღრობა-უპატიოსნება. მაცხონებელი და გონზე მომყვანი ჯოხი, რომლითაც ამ შემთხვევაში უნდა ვიყენეთ აღკუთრებულნი, არის სიტყვა ღვთის, სწავლა სხსარების, ქადაგება, გაგრძელება, თესვა სამწყსოში ქრისტეს სწავლის.

მაგრამ, ვაი რომ ჩვენ, სულიერნი მწყემსნი, არა ვართ მუდამ შესაფერისად აღკუთრებულნი საღმრთო იარაღით! ვაი რომ ვთესავთ, ვავრცელებთ თქვენ შორის და ვქადაგებთ ღვთის სიტყვას რადობით (ბ. კორინთ. 9, 6), ე. ი. იშვიათად, ძვირად, ნაკლებად, ხელ მოჭერით! ვაი რომ სახარების ქადაგებაში ჩვენი ხმა არის უფერული, უღონო, სუსტი და არა ხმა დადი, ვითარცა სუფიანის (გამოცხ. 1, 10). რა თქმა უნდა, სულ სხვა გვარი, სხვა მიმართულებისა იქნებოდა თქვენი ცხოვრება, თქვენი საქციელი, თქვენი ზნეობა, ყველა მწყემსს რომ ნათლად ესმოდეს თავისი საღმრთო მოვალეობა და თავდაუზოგავად ასრულებდეს მას. გარნა არასოდეს არ ყოფილა და არც ეხლაა, რომ რაოდენიმე კეთილი მწყემსი აღარ იპოვებოდეს, აღარსად ისმოდეს მათი ხმა. არა, ეხლაც მოიპოვებოდა კეთილნი და სამწყსოს მოსიყვარულე მწყემსნი, ეხლაც ბევრგან გაისმის მათი სიტყვა და თუ მათ ბევრი ვერა გაურიგებიათ რა, ეს უნდა მთლად მიეწეროს სულიერ ცხოვართა გულის სიბრძეს (ფე. 4, 18), უნდა აიხსნას იმითი, რომ ეკლესიის სწავლას დღეს ვერ უყრითა მძიმედ ისმენს (საქ. მოც. 28, 27). ხომ მომ-

ხდარა, რომ თავდადებული მწყემსის ხმა ვერ შეეგნოს დამფთხვალ საქონელს, ფეხთ ქვეშ ჩაგდოს თავისი კეთილის მყოფი, გაექელოს, გადევლოს ზედ და მერმე თითონ მთლად შთანქმეულიყოს უფსკრულში!

სმენა, სმენა ღვთის სიტყვისა, აი რა გვაკლია ყველას. დედა ჩემი და ძმანი ჩემნი ესე აზიან, რამელთა სიტყვა ღვთისა ისმინანო (ლუკ. 8, 21), ბრძანა მაცხოვარმა და რა ერთობა, რა დამოკიდულობა, რა კავშირი და ნათესაობა გვექნება ქრისტესთან და ქრისტეს ჩვენთან, როდესაც არა გვაქვს მისი სიტყვის სმენა! ნეტარ აზიან, რამელთა ისმინან სიტყვა ღმრთისა და დაიმარხნ იგიო (ლუკ. 11, 28), ბრძანებს იგივე მაცხოვარი და რაღა გასაკვირველია, რომ ჩვენი ცხოვრება მოკლებულია ყოველ ქვეშაირიტ ნეტარებას და შევებას, რადგანაც აღარაა ჩვენში ღვთის სიტყვის სმენა და გაგონება. თესლი იგი არს სიტყვა ღმრთისა (ლუკ. 8, 11), შემოგვესმა დღევანდელ საღმრთო წირვაზედ წაკითხული სახარებიდან. უთესლოდ წარმოუდგენელია ყანა, უყანოდ შეუძლებელია კაცის კვება-საზრდობა. თუ კაცის გული არ იქნა გაზაფხულზე (სიყმაწვილემივე) უცი მარჯვენით დათესილი ღვთის სიტყვი, აშკარაა ზაფხულში (სრული წლოვანების დროს) იგი დააჯილდოებს პატრონს უხვი სამკალით და არც კი გამოასაკვებ ზვავს ააღებინებს კალოდან, ე. ი. ღვთის სიტყვის სმენას მოკლებული კაცის ცხოვრება, მოკლებული იქნება ყოველთვის პატიოსნებას, ქვეშაირიტ სვინიდიანიობას, საღმრთო ღმობიერებას და კაცთ მოყვარებას. კაცის გული, დატოებული ღვთის სიტყვის მუდმივი სმენის გავლენის გარეშე, ემსგავსება თავმინებებულ მინდორს, რომელსაც სისწრაფით ედება და იქერს ეკლნარი, ქაცვებარდი და შამბ-ძეძვი. ძნელი, მოუხერხებელი და აუტანელია ასეთი გულის პატრონთან, ამ გვარი სულის კაცთან ცხოვრება და მეზობლობა. იგი ზნეობრივ შეწუხებს ყველას და ეკალსავით დაესობა, დაუწყლავს და დაუკოდავს სუყველას გულს, ქაცვისავით წამოედება ყველას, ვინც კი მას გაუგლის გვერდით და აუცილებლად შემოაცლის ნამუსის სამოსელს, მკავსად ძეძვისა შეავიწროებს მეზობლებს და მწარედ ამოხდის მათ სულს.

აი სად იფარება მთავარი მიზეზი ჩვენი ცხოვრების შერყევისა. აი სათაური იმ ზნეობრივი სწეუ-

ლებისა, რომლის გამო ძმა ძმას იმეტებს სასიკვდილოდ, მამა ჰალატობს შვილებს და შვილები აღსდგებიან მამა-დედათა ზედა.

სასურველი და ძვირფასია, მსმენელნო, ჩვენი ეზლანდელი გონებითი გამოფხიზლება, მეტად საქებური და სასახელოა ჩვენ შორის აღძრული მისწრაფება სწავლა-განათლებისადმი, დიდად სასიკეთოა ჩვენი დროის აღფრთოვანებული და ცხოველი ხალისი მწიგნობრობისა, მაგრამ ამასთან ერთად დიდი და პატარა დარწმუნებულნი უნდა ვიყვნეთ და არასოდეს არ უნდა დავივიწყოთ, რომ სწავლა, გამოცდილება, მწიგნობრობა და გონების ვარჯიშობა თავის თავად, მარტოდ მარტო აღებულნი, ვერასოდეს ვერ დაამშვიდებენ ჩვენ ცხოვრებას, ვერასოდეს ვერ გაგვინათებენ ბნელი ცხოვრების გზას ქვეშაირიტი ნათელით, ვერასოდეს ვერ შეგვისუბუქებენ იმ აუტანელი ტვირთის სიმძიმეს, რომლისა ქვეშე მწარედ გმინავს და სტირის კაცობრიობა, თუ მეცნიერებას საფუძვლად არ ექნა დადებული ღვთის სიტყვა, თუ კაცის გონების განვითარება არ აეგო მთლად ღვთის შიშზედ, თუ მისს გამოცდილებას თავიკიდურ ლოდად არ დაედვა მცნება და მოძღვრება იმისი, რომელმანც ბრძანა: მე ვარ გზა, და მე ვარ ქვეშაირიტება და ცხოვრებაო (იოან. 14, 6).

მამ მუდამ მზად ვიყვნეთ, ძვირფასნო მსმენელნო, ღვთის სიტყვის სასმენად; ღია ვიქონიოთ მუდამ გულის კარი ღვთის ხმისათვის და გვრწამდეს, რომ თვითვეული სიტყვა ღვთისა, ჩათვისილი გულის სიღრმეში, უეჭველად შეიქმნება ღილანა ჯეჯილად რომელიც თავის დროზედ დაგვირგვინდება ყოველი ბედნიერების, ყოველი სიკეთის და ღვთის კურთხევის მაძლარი თავთავით.

რომელთა ასხენ ყურნი სმენად, ისმინენ! ამინ.

ქაისკანაზი ლეონიდა

დემოკრატო ამრავლე ამისთანა მასწავლებელნი ჩვენში!

ამ 1901—1902 სამოსწავლო წლის დამდეგს ჩვენი ორ-კლასიანი სამრევლო სკოლის მასწავლებლად დაინიშნა ქ. ანასტასია ვასილის ასული ლომინაძე, რომელმაც ოქროს მედლით გაათავა გიმნაზია და რომელიც მამასთან ერთად (მამა იყო ხაზინადრად ახალ სენაკში) ჩამოვიდა სენაკში.

ხსენებული სამრ. სკოლა გაიხსნა ახალ-სენაკში 1897 წ., ბლაღოჩინის მღვდლის მ. ა. კალანდარიშვილის თაოსნობით. თუმცა ამ სკოლას, როგორც ახლად გახსნილს, ჯერ არა ებადა რა, არც ფულად, არც ავეჯად და არც საჭირო ნივთები ჰქონდა, მაგრამ ყველა ამეებს არ შეუშინდა ახალ-გაზრდა მასწავლებელი ქ-ნი ანასტასია და თავისს თანამდებობას დიდს ენერგიით ჩასქიდა ხელი და სწავლის საქმეც სულ მცირე ხანში საშავალითაო ნიადაგზე დააყენა, რის გამოც აუარებელი მოწაფეები მიაწყდა ზემოხსენებულ სკოლას. თითქმის ნახევარზე მეტმა მოწაფემ დაანება თავი აქაურს სამინისტრო საქალებო სკოლას და სამრევლო სკოლისკენ მიაშურა. ამ ამბავმა ძლიერ ჩააფიქრა სამინისტრო სკოლის მმართველობა და რომ სკოლა არ დაკალიერებულყო, სწავლის ფული 10 მანეთიდან 6 მანეთზე ჩამოიყვანეს; მაგრამ ვერც ამან უშველა მათ და ბოლოს სულ მოსპეს სწავლის ფული. როცა ბავშვების წასვლა ამითაც ვერ შეაჩერეს, მაშინ ამ სამინისტრო სკოლაში, სადაც ლევიცკის მუნჯური მეთოდით ასწავლიან, ქართული ენის სწავლებაც კი შემოიღეს.

რადგანაც ახალ დაარსებულ სკოლაში ბევრი ბავშვი მოგროვდა, სწავლის ფულიც (6 მან. წელიწადში) საკმაოდ შემოვიდა; შემოსული ფულებით სკოლამ შეიძინა საჭირო ნივთები, ასე რომ, რამოდენიმე ხნის განმავლობაში სკოლას სკოლის ფერი დაედო. მაგრამ მასწავლებელი ქალი ამას არ დასჯერდა, მისი დიადი სურვილი და ნატვრა იყო, რომ სკოლას საკუთარი შენობაც ჰქონოდა. და აი ამ მიზნის მისაღწევად იგი არავითარ შრომას არ გაურბოდა. სკოლის მზრუნველის—ქნენა ანნა გრიგოლის ასულის მხედის და ქ-ნი ეკატერინა ბესა-

რიონის ასული მოსიძის და სხვათა შემწეობით, და ახალ-სენაკში ხშირად იმართებოდა ხოლმე წარმოდგენები, კონცერტები, საცეკვაო საღამოები სენაკის საქალეობო სამრევლო სკოლის სასარგებლოდ. შემოსული ფული მასწავლებელს სრულად ხ.ზინაში შეჰქონდა და ამნაირად უყრიდა თავს შენობის ასაგებ ფულებს. ქ-ნი ანასტასია ლომინაძის დაუღალავი ენერგიის და შრომის წყალობით დღეს სკოლას აქვს 1200 მანეთამდე.

ანასტასია ლომინაძემ თუ დიდი შრომა-მზრუნველობა გასწია სკოლის კეთილდღეობისათვის ნივთების მხრით, მან, როგორც მასწავლებელმაც, თითქმის შეუღარებელი ნიჭი და უნარი გამოაჩინა. ჩვენ თვითონ ვიყავით მოწაფე იმ გულის ამატოკებელ გამოთხოვების წამისა მოწაფეებთან, რის მსგავსაც, ჩვენის აზრით, ძვირად თუ შეხვდეთა კაცი დღევანდელს ცივსა და გაყინულს დროში. აქ ჩვენ დროებით დავსდებთ კალამს და ამ წამის გამოსახატავად, ვალაპარაკებთ ერთს პატარა, მეორე კლასის მოწაფე ქალს, რომელმაც საყვარელ მასწავლებელს შემდეგის სიტყვებით მიმართა:

„ძვირფასო და საყვარელო მასწავლებელო ბატონო! დადგა უკანასკნელი საათი, როდესაც თქვენ—ჩვენო საყვარელო და ძვირ ფასო ტასო, უნდა დასტოვოთ ეს სკოლა, მოწაფე ქალები ამა სკოლისა, სუყველანი თქვენის ხელათ აღზრდილნი, რომლებს აღზრდა-განათლებისათვის ვინ იცის რამდენი გიშრომიათ, რამდენი ოფლი დაგიღვრიათ ამ ოთხი წლის განმავლობაში. ოთხი წელი სრულიად საკმაო იყო, რომ ჩვენ—თქვენს უმცროსს დებს, გავგეგო და დავგეფასებია თქვენი ჩვენდამი ღვაწლი, შრომა და სიყვარული და, ამ სიყვარულისა გამო ჩვენც სიყვარულითვე გვებასუნნა. გარნა რომელი სკოლა, რომელი მოსწავლე არ შეიყვარებს არ გადამერთებს ისეთ მასწავლებელს, როგორც იყავით თქვენ, რომელიც თავისს ნიჭიერებით, ენწელიანობით გვიმსუბუქებდით სწავლის მძიმე უღელს და ქუთა სინდისს გვინათლებდით; ამიტომ იყო რომ ჩვენ სკოლაში წასვლა კი არ გვეზარებოდა არამედ გვიხაროდა, სულით და გულით იქითკენ მივისწრაფოდით, რადგანაც იქ გვეგულებოდა კეთილის გულის და ხასიათის მასწავლებელი, საყვარელი ჩვენი ტასო. აი, ყველა ამას ვგრძნობთ, ვაფასებთ ჩვენ და იმიტომ არის რომ ასეთი სასარგებ-

ლო მასწავლებლის მოშორებას ასე ესტირით და ცხარე ცრემლებს ვღვრით.

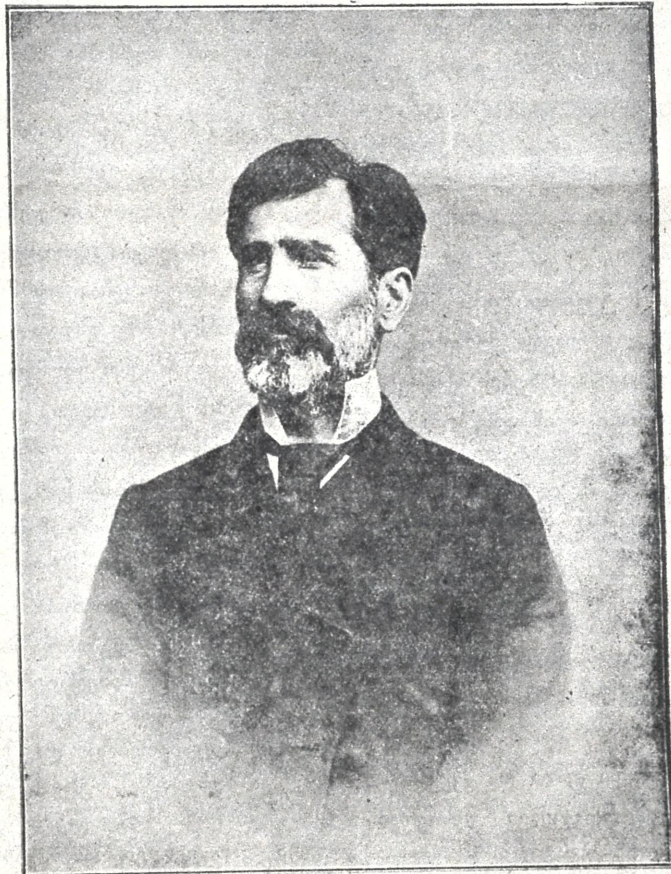
გთხოვთ, უძვირფასესო მასწავლებლო ბ. ტასო, გვაპატიოთ, რაც შეგკოდეთ, გაწყენიეთ ამ ოთხი წლის განმავლობაში, ამასთან იმედი გვაქვს ყველა ჩვენ მოწაფეებს, არ დაგვოწყობთ და თქვენის ნახვით გაგვაბედნიერებთ. ჩვენ კი სიკვდილამდე გვეყვარები, გვეხსომები და აი ნიშნად ამა სიყვარულისა და ხსოვნისა გიძღვნიეთ ამ ხატს ღვთის მშობლისას, რომლის წილ-ხდომილია ჩვენი ქვეყანა და წმიდის გულით ვსთხოვთ მას, რათა იგი იყოს თქვენი მფარველი და შემწე ყოველ თქვენს კეთილ საქმეში".

ბავშვს ჯერ კიდევ არ ჰქონდა გათავებული ეს სიტყვები, რომ მოსწავლე ქალებში ჩუმი ქვითინი მოისმა, რომელიც მალე ხმა-მალალ ტირილად და მოთქმად გადაიქცა. ამ ქვითინს ბანი მისცა თვით

მასწავლებელმაც და შეიქმნა ისეთი ამბავი, რომ სუსყველა იქ დამსწრე გარეშე პირებიც უნებლიედ აცრემლდნენ და ამბობდნენ: „ნეტაი იმ ბავშვებს, რომელთაც ასეთი მასწავლებელი ჰყავთ, და ნეტაი იმ მასწავლებელსაც რომელიც ასრე უსაზღვროდ შეყვარებია მოწაფეებსო“.

დასასრულ, გრძნობათ საესე სიტყვით მიმართა მასწავლებელს — ა. ლომინაძეს სკოლის გამგემ ბლანოჩინმა კალანდარიშვილმა, რითაც მოკლედ აღნიშნა პედაგოგიური ნიჭი, შრომა და თავდადებულობა ამ ქალისა საცვარელს ასპარეზზე და დიდი მადლობაც შესწირა მას გასაკვირი არ არის, რომ ასეთი საცვარელი და სასარგებლო მასწავლებელი სენაკის საზოგადოებამაც ღირსეულად და ჯეროვან დააფასა და, დიდო პატივიც სცა მას...

ბ. ბერიძე.

ისტორიკოსი დამატრია ბაქრაძე.

მართლმადიდებლობით — ქრისტეანებრივის სა-
ეკლესიო სასოგადოებითის ღვთის მსახურე-
ბის განმარტება.

გაგრძელება *)

შემოსილი მღვდელი დადგება წმ. ტრაპეზის წინ; მას ხელში სასაკმევლე, ანუ საცეცხლური უჭირავს. მთავარ-დიაკონი კანკელის შუათანა, აღსავლის ანუ სამეფუო კარებიდან კრეტსაბმელს გარდახსნის, გააღებს თვით ამ აღსავლის კარებს, ამბიონზე დადგება და იტყვის: აღსდგით. უფალო! გვაკურთხენ. პირველ სიტყვით მთავარ-დიაკონი ეკლესიაში მყოფ ხალხს ღვთისმსახურების დაწყებას აუწყებს და ეუბნება, რომ სალოცავად მოემზადოს; და თუ ვინმე მლოცავთაგანი ამ დროს ზის, ფეხზე უნდა წამოდგეს. ხოლო სიტყვებით: უფალო! გვაკურთხენ — გამოითხოვება ღვთისაგან კურთხევა წმ. საქმის შედგომისთვის — ღვთისმსახურების აღსრულებისთვის, თვის გონებისა და გულის აღპრობისთვის ღვთისადმი მლოცველთა მიერ. შემდგომ მღვდელი იტყვის: ღიღება წმიდასა და თანაარსსა და ცხოველსყოფელსა და განუყოფელსა სამებასა, ყოველადღე აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე, — და თან ტრაპეზის წინაშე საცეცხლურით ჯვარის სახეს გამოხატავს. მღვდელი ამ წარმოთქმით ჩვენს ყურადღებას წმ. სამებისადმი მიჰმართავს და მის სადიდებლად მოგვიწოდებს.

ღმერთი არის შემოქმედი ცათა და ქვეყანისა; მან მათშინა საუცხოვო დაურღვეველი წესიერება

დამყარა; მან ადამიანი სხვა-და-სხვა ღირსებებით შეამკო და სხვათა ქმნილებათა წინაშე უბირატესობა მისცა; იგი მსოფლიოს თვის ხელში, თვის ძალაში იპყრობს, იგი განაგებს და მზრუნველობს მასზე; მან კაცობრიობას თვისი ნათელი მოჰქინა: როცა ღვთის მფარველობას მოკლებული, ნეტარების ერთად ერთ წყაროს განზორბებული კაცობრიობა თვისის ძალით ამაოდ ეძიებდა ნავთ-საყუდელსა — ქეშმარიტებასა და ბედნიერებას, როცა ამის გამო მას მწუხარება და წვალება დღითი დღე ემატებოდა, და იგი ბიწიერებით უფრო და უფრო წყლულდებოდა და სასოწარკვეთილებაში ვარდებოდა, — მაშინ უფალი იესო ქრისტე, ძე ღვთისა, ზეციით სოფლად მოვიდა; მან ცდომილი კაცი ნამდვილს, ღვთისადმი მიმყვანელ გზაზე დააყენა, უჩვენა მას, თუ როგორ შეუძლია მას სასურველ ბედნიერებას მიაღწიოს; ამბიერიდგან ადამიანს მიეცა საშუალება იხსნას თვისი თავი ცოდვისაგან და მასგან წარმოდინარე ტანჯვისაგან და შეიმოსოს სათნოებითა და მოიპოოს შეუწყვეტელი მშვიდობა და სიხარული. ვინც მაცხოვრის სწავლას მიიღებს, და იწყებს თვის მწებელობის მიდრეკას კეთილისადმი, თვისთ სულიერ ძალთა განმტკიცებას მის მიერ დასურათხატებულ ცხოვრებაში, მასზე ჯადმოვა სული წმიდა, რომელიც მას თვის ცხოველ-მყოფელს მადლს მიანიჭებს, სანეტარო გრძნობებით ალაგებს და უფრო და უფრო აღამაღლებს ღვთისადმი.

ამაირად წმ. სამება, ე. ი. ერთი ღმერთი, სამპიროვანი ანუ სამგვამოვანი, მამა, ძე და სული წმიდა, არის მიზეზი მსოფლიოს არსებობისა, კერძოდ, ადამიანის ცხოვრებისა, ე. ი. ბიწიერებითის და სამწუხარო მდგომარეობიდან გამოყვანისა და კეთილ-მოკულ, საბედნიერო მდგომარეობაში მიყვანებისა; ამის გამო, ჩვენ გვმართებს ევათ წმიდა სამება იმ წესიერებისა და შვენიერებისათვის, რომელიც ბუნებაში სუფევს და რომლის ჰერეტიკთ ჩვენ ვსიამოვნობთ, ვნეტარებთ; განსაკუთრებით, უნდა ვადიდებდეთ მას ჩვენის განწმედისა და განათლებისთვის.

*) იხ. „მწყემსი“ № 19. 1901 წ.

წმ. ეკკლესია გვიხმობს რა სადიდებელად ღვთისა, ქვეყნის შემოქმედისა და კაცობრიობისთვის საუკუნო ბედნიერებითის ცხოვრების მომმადლებელია, — თვალწინ გვიყენებს წმ. სამებას მისთვის, რომ ქვეყნის შექმნაში და ჩვენის ცხოვრების საქმეში მონაწილეობა მიიღეს სამთავე პირთა: მამამ, ძემ და სულმა წმიდამ. რომ ქვეყანა სამთა პირთა შეერთებულის ძალით შეიქმნა, ეს სჩანს საღმთო წერილის შემდეგის მოწმობებიდან: ა) მამა ღმერთმა ჰქმნა ყოველივე: ჩვენდა ერთარს ღმერთი მამა, რომლისაგან არს ყოველი, და ჩვენ მისა მიმართ (1 კორინთ. 8, 6); ბ) ძე ღვთისამ ჰქმნა ყოველი: მის მიერ დაიბადა ყოველივე ცათა შინა და ქვეყანასა ზედა (კოლოს. 1, 16); გ) სულმა წმიდამ შექმნა ადამიანი: სული წმიდა შემოქმედი ჩემი (ამბობს მართალი იობი (იობ. 33, 4). აგრედვე სამივე წმ. პირებმა კაცობრიობის ცხოვრების საქმეშიდაც მონაწილეობა მიიღეს. მამა ღმერთმა შეგვიყვარა და გვაცხოვნა ჩვენ, განგვაახლა ზედმოქმედებითა სულისა წმიდისათა, რომელიც მოგვევლინა მეოხებით იესო ქრისტესისათა, ძისა ღვთისათა: რა ესმს სიტყბოება და კაცთ-მოყვარება გამოსჩნდა მაცხოვრისა ჩვენისა ღვთისა... მისხნა ჩვენ ბანჯითა მით მეორედ შობისათა, განახლებითა სულისა წმიდისათა, რომელი იგი მოფინა ჩვენ ზედა მდიდრად იესო ქრისტეს მიერთ (ტიტ. 3, 4—6). კერძოდ, პირველი პირი, მამა ღმერთი არის წყარო ჩვენის განწმედისა; მან კაცობრიობის სახსნელად გამოგზავნა თვისი ძე: ესრედ შეიყვარა ღმერთმან სოფელი ესე, ვითარმედ ძეცა თვისი მხოლოდ შობილი მოსცა მას, რათა ყოველსა, რომელსა ჰრწმენეს იგი, არა წარჰწყმედეს, არამედ აქნდეს ცხოვრება საუკუნო (იოან. 3, 16); მეორე პირი, იესო ქრისტე, ძე ღვთისა არის პირდაპირი მიზეზი ჩვენის ცხოვრებისა. იგი ჩვენისა ცხოვრებისათვის გარდამოხდა ზეცით, განკაცნა, ჰქადაგებდა, ივნო, დაეფულა, აღსდგა მესამესა დღესა და ამალდა ზეცად. ნუგეშინისმცემელი გვივის მამისა მიმართ ქრისტე იესო, მართალი, და იგი არს მომტევებელი ცოდვათა ჩვენთა, და არა ხოლო ცოდვათა ჩვენთა, არამედ ყოველისა სოფლისა (1 იოან. 2, 2); მესამე პირი, სული წმიდა არის აღმსრულებელი ჩვენის განწმედისა; იგი მუდამ იწყობება წმ. ეკკლესიაში: მე ვჰკათხო მამასა ჩემსა, და სხვა ნუგეშინისმცემელი მოგივლინოს თქვენ, რათა

თქვენთანა დაადგრეს უკუნისამდე (იოან. 14, 16). და ასწავებს კაცთა ქეშმარიტებასა: ოდეს მოვიდეს სული იგი ქეშმარიტებისა, გიძლოდეს თქვენ ქეშმარიტებასა ყოველსა (იოან. 16, 13); იგი სუფევს ქრისტეანეში და აცხოველსმყოფელებს მას: არა უწყითა, რამეთუ ხორცი ეგე თქვენნი, ტაძარნი თქვენ შორის სულისა წმიდისანი არიან (6, 19—1 კორინთ.); ეხმარება სუსტ კაცს: სულიცა იგი თანა შეეწევის უძლურებათა ჩვენთა (რომაელ. 8, 26); იგი წარმოშობს ჩვენს სულში წმიდათა განწყობილებათა: ნაყოფი სულისა არს: სიყვარული, სიხარული, მშვიდობა (გადატ. 5, 22),

ამგვარად წმ. ეკკლესია იხსენიებს წმ. სამების პირთა მისთვის, რომ მათ ერთობრივის მოქმედებით შექმნეს ქვეყანა და კაცს ცხოვრება მონაიქეს. აქ საჭიროდ ვრაცხთ მოკლედ გაიხსენოთ ეკკლესიური სწავლა წმ. სამებაზე.

სამი პირი: მამა, ძე და სულიწმიდა შეადგენს ერთს ღმერთს. ღმერთი, როგორც უსაზღვრო, უუსრულები არსება, ერთია; ორი ანუ რაოდენიმე უსაზღვრო არსება წარმოუღგენელია; რაოდენიმე ღმერთი რომ იყოს, მაშინ ისინი ერთი მეორეს შეზღუდავენ, შემოსაზღვრავენ, და არც ერთიც არ იქნებოდა ღმერთი — უსაზღვრო არსება. ღმერთი ერთია, ამას მოწმობს საღმთო წერილი: ისმინე, ისრაილ! უფალი ღმერთი შენი უფალი ერთ არს (მარკ. 12, 29), არავინა არს ღმერთი სხვა, გარნა მხოლოდ იგი ერთი ღმერთი (1 კორინთ. 8, 4). ამ ერთ ღვთაებაში სამი პირი ანუ გვაძია: მამა, ძე და სული წმიდა; ეს სჩანს საღმთო წერილის შემდეგის ადგილებიდან: წარვედით და მოიმოწაფენით ყოველნი წარმართნი და ნათელსს ჰსცემდით მათ სახელითა მამისათა და ძისათა და სულისა წმიდისათა (მათესი 28, 19); სამნი არიან, რომელნი სწამებენ ცათაშინა: მამა, სიტყვა (ძე ღვთისა) და სული წმიდა, ესენი სამნი ერთნი არიან (1 იოან. 5, 8); მადლი უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი, და სიყვარული ღვთისა და მამისა, და ზიარება სულისა წმიდისა თქვენ ყოველთა თანა (2 კორინთ. 13, 13); ნუგეშინის მცემელი იგი სული წმიდა (მესამე პირი), რომელი მოავლინოს სახელითა ჩემითა (მეორე პირი) მამამა (პირველი პირი), მან გასწავოს თქვენ ყოველი და მოგახსენოს თქვენ ყოველივე, რაოდენი გარქუ თქვენ — სთქვა მაცხოვარმა (იოან. 14, 26)

და სხვა ადგილებიდან, სადაც თვითველ პირს ცალ-ცალკე მიეწერება ცოდნა, მნებელობა, მოქმედება. თვითველი პირი წმ. სამებისა არის ღმერთი; მამა არის ღმერთი, ძე არის ღმერთი, სული წმიდა არის ღმერთი. საღმთო წერილში იწოდებიან ღმერთად: პირველი პირი—მამა: ღმერთი და მამა უფლისა ჩვენისა იესო ქრისტესი (2 კორინთ. 1, 3); იესომ სთქვა: მამაო! მოიწია ჟამი ჩემი, აღიდე ძე შენი... და ესე არს ცხოვრება საუკუნო, რათა გიკოდენ შენ მხოლოდ ქვეშაობი ღმერთი, და რომელი მოავლინე ქრისტე იესო (იოან. 17, 1—3); მეორე პირი, ძე; ვიცით, რამეთუ ძე ღვთისა ზოვიდა და მომცა ჩვენ ნათელი და გონება, რათა ვიკოდეთ ჩვენ ქვეშაობი ღმერთი და ვართ ჩვენ ქვეშაობისათანა ძისა მისისა იესო ქრისტესა: ესე არს ქვეშაობი ღმერთი და ცხოვრება საუკუნო (1 იოან. 5, 20); მესამე პირი, სული წმიდა: ანანია! რაისათვის აღავსო გული შენი ეშმაკმან ცრუებად სულისა წმიდისა... არა ეტრუღე შენ კაცთა, არამედ ღმერთსა (საქმე მოციქ. 5, 3—4). რომ ძე არის ღმერთი და სული წმიდა არის ღმერთი, ეს მტკიცდება კიდევ საღმთო წერილის—იმ ადგილებით, სადაც მათ მიეწერება ღვთაებრივი თვისებები: დაუსაბამობა—დაუსრულებლობა, თვითყოფობა—დამოუკიდებლობა, ყოველგან მყოფობა, ყოვლის ცოდნა, ყოვლის შემძლებლობა და ღვთაებრივი ღიღება.

ღვთაებაში სამი პირია: მამა, ძე და სული წმიდა, და მამა არის ღმერთი, ძე არის ღმერთი, სული წმიდა არის ღმერთი; მაგრამ ეს სამი გვამი სამი ცალ-ცალკე ღმერთი კი არ არის, არამედ ერთი ღმერთია; ისინი ღვთაებრივი თვისებათა სისრულეთა განუყოფელად იპყრობენ; მათ აქვთ ერთი არსება—ბუნება, ერთი ღმერთობა, ერთი მნებელობა, ერთი ძალა, უფლება, სიღიაღე, დიდება, სამნი არიან, რომელნი სწამებენ კათა შინა: მამა, სიტყვა (ძე) და სული წმიდა, ესე სამნი ერთნი არიან. (1 იოან. 5, 8). მათი სხვა-და-სხვაობა წარმოხდება არა სხვა-და-სხვაობისაგან ღვთაებრივთ თვისებათა, არამედ პიროვნულ თვისებათა განჩევისა გამო. ხოლო პიროვნულ თვისებათა განჩევა მდგომარეობს იმაში, რომ მამა ღმერთი არის დაუსაბამო არსება, ძე ღვთისა საუკუნოდ იშვა მამისაგან, და სული წმიდა საუკუნოდგანვე გამოვალს მამისაგან. საღმთო წე-

რილში იწერება პირველი პირი მამად, იგი აძლევს არსებობას მეორე პირსა: რამეთუ ვითარცა იგი მამასა აქვს ცხოვრება თვისა თვისისათანა, ეგრეცა ძესა, მოსცა, რათა აქვდეს ცხოვრება თავისა თვისისათანა (იოან. 5, 26), მეორე პირი იესო ქრისტე არის მხოლოდ შობილი პირველის პირისა, მამისა: რამეთუ ესრეთ შეიყვარა ღმერთმან (მამამან) სოფელი ესე, ვითარმედ ძეცა თვისი მხოლოდ შობილი მისცა მას (იოან. 3, 16); მესამე პირი, სული წმიდა გამოვალს მამისაგან; რაჟამს მოვიდეს ნუგეშისმცემელი იგი, რომელი მოვაგლინო თქვენდა მამისა ჩემისა მიერ, სული ქვეშაობიებისა, რომელი მამისაგან გამოვალს, მან ჰსწამოს ჩემთვის (იოან. 15, 26).

აქ უნდა შევნიშნოთ, რომ, თუ როგორ შეიცავს თვის შორის ერთი ღმერთი სამ პირსა, თუ როგორ შეადგენენ ერთ ღვთაებას მამა, ძე და სული წმიდა, თუ როგორ იშვა ძე ღმერთი მამისაგან—ღმერთისაგან, თუ როგორ გამოვალს სული წმიდა ღმერთი მამისაგან—ღმერთისაგან, და საერთოდ, თუ როგორია არსება ღვთაებისა და რაში გამოიხატება მისი ცხოვრება,—ამაების სავსებით გაგება აღამაინისთვის შეუძლებელია, ეს კაცისთვის დაფარული საიდუმლოებაა, და ამის მიწოდება მას არ ძალუძს. ეს ასეც უნდა იყვეს. ღვთაებას რომ სისრულით მიწვდეს კაცი, განა ის მაშინ ღვთაება იქნება? უსახლდრო, უუღიაღეს არსებას სუსტი, შემოსახლდრული არსება რომ მისწვდეს, მაშინ პირველი ხომ დაკარგავს თვისს არსებით თვისებას—უსახლდრობას? როგორც ყმაწვილს არ შეუძლია ნათლად წარმოიდგინოს ხნიერის კაცის ცხოვრება, მისი შინაგანი სამყარო, მისი ჰაზრები, გრძნობები, ლტოლივლებები, მისის სულის-კვეთა,—აგრედვე აღამაინისთვისაც შეუძლებელია ღვთაების ზედმიწევნით მიხედობა. თუკა წმ. სამებაზე სწავლა კაცის გონებისთვის მიუწვდომელია, გარნა მან იგი უმტკიცესის რწმენით უნდა მიიღოს, მისთვის, რომ იგი გვაუწყა ჩვენ თვით უფალმა იესო ქრისტემ, რომელიც არის უუსრულებელი ქვეშაობიება, და რომელიც, რასაკვირველია, არა ნამდვილ ცნობას ღმერთზე არ მოგვცემდა; და ეთევ სწავლა წმ. სამებაზე განიმეორეს და გაავრცელეს მაცხოვრის მოციქულებმა, რომელნიც, როგორც განწმედნი, ღმერთთან სულიერად დაკავშირებულნი და სულით წმიდით

ხელმძღვანებულნი, შეცდომაში თვითონაც არ შევიდოდნენ და შემცდარ, ცრუ აზრებს სხვებსაც არ გადასცემდნენ. თუ ნასწავლთა უმრავლესობა სხვადასხვა გვარ ცნობებს მსოფლიოს შესახებ რწმენით ითვისებს, ე. ი. თუ იგი თვითონ კი არ იძიებს ამა თუ იმ საგანთა და მოვლენათა, თვითონ კი არ იკვლევს, თუ რა არის და რა ხდება სამყაროში, დედამიწაზე, დედამიწის სიღრმეში, ადამიანის არსებაში, არამედ უსმენს მეცნიერებს, რომლებიც რიცხვი მცირეა, იჯერებს მათ ნათქვამს, იმეორებს მათგან გაგონილს და დარწმუნებულია მის სინამდვილეში; რისთვის რწმენითავე არ უნდა მივიღოთ სწავლა წმ. სამებაზე, თუმცა ეს სწავლა ჩვენ ჩვენის გონების მოქმედებით არ გამოგვიკვლევია, არ მივწოდომილვართ მას? მართალია, სწავლულ კაცს, თუ მას ძალია შესწევს, გონება უჭრის, თუ იგი შრომას გასწევს! შეუძლია შეამოწმოს მეცნიერთა ნათქვამი, შეუძლია თვითონვე, თვისისავე სულიერთ ძალთა მოქმედებით, გაიგოს, გამოიკვლიოს, თუ რა სუფევს და რა წარმოებს მის გარშემო, მას შეუძლია თვითონვე დაიაროს შორეული ქვეყნები, გაიცნოს უცხო ხალხნი, მას შეუძლია თვითონვე ჩაუკვირდეს ბუნებას, შეისწავლოს მისნი მოვლენანი და კანონნი და სხვა;—მაგრამ აგრედვეც შეუძლია კაცს თვითონვე გამოსცადოს და დარწმუნდეს უცთომელობაში სწავლისა წმ. სამების შესახებ, თუ კი გაირჯება და იხმარს იმ საშუალებას, რომლითაც შესაძლოა ხსენებულ სწავლის სინამდვილის შეტყობა, ე. ი. თუ მოიპოვებს სულის სიმაღლეს, სიწმიდეს და ცხოველს, მქიდრო კავშირს ღმერთთანა, თუ მისცემს ადგილს თვის ბუნებაში სულსა წმიდასა, რომელიც, როგორც საღმთო წერილში სწერია, გამოუცხადებს და ასწავებს მას ყოველივეს (იოან. 14, 16, 26).

ამნაირად, ზემონაჩვენებ წარმოთქმით მღვდელი ეკკლესიაში მდგომ ხალხს იხმობს სადიდებელად სამებისა, რომელიც არის წმიდა, თანაარსი, ცხოველსმყოფელი და განუყოფელი. ერთი ღმერთი, სამპიროვანი: მამა, ძე და სული წმიდა; მას არავითარი ბიწიერება, არავითარი ნაკულღვანება არ აქვს; მას ცოდვის ქნაც არ შეუძლია; იგი ყოველს თვის მოქმედებაში უუმაღლეს ზნობრივ კანონს სრულყოფს; მას თვისთა ქმნილებათა შინა უყვარს მხოლოდ სიკეთე და სდევნის ბოროტებასა.

ღმერთი ნათელ არს, და ბნელი არა არს მისთანა არცა ერთი (1 იოან. 1, 5); იგი წმიდა არს (1 იოან. 3, 3). წმიდა იყვენით, რამეთუ მე წმიდა ვარ (1 პეტრ. 1, 15). წმ. სამება არის თანაარსი; როგორც ზემოდ ვსთქვით, მამა ღმერთი, ძე ღმერთი და სული წმიდა ღმერთი, შეადგენენ ერთს ღმერთსა; მათ ერთი ბუნება და ერთი მყოფობა აქვთ. წმ. სამება არის ცხოველსმყოფელი; მას ყოველნი ქმნილებანი თვის ხელში უპყრია, მათზე მზრუნველობს, აძლევს მათ სიცოცხლეს, განსაკუთრებით, სულიერთ არსებათა ეხმარება და ანიჭებს მათ ნეტარებით ცხოვრებასა. წმ. სამება არის განუყოფელი; სამნი პირნი: მამა, ძე და სული წმიდა, ერთად იმყოფებიან და ერთობრივის ძალით, თანხმობით მოქმედებენ.

კაჭხასაჲ.

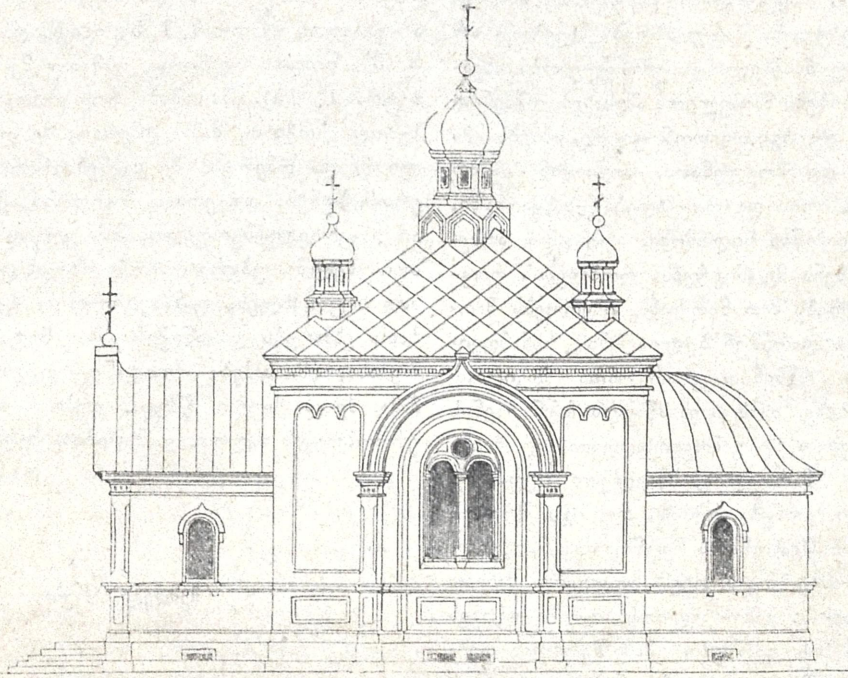
(შემდეგი იქნება)

კურთხევა მათხოჯას დედათა საჯანის ახლად აგებული ეკკლესიისა 4 ნოემბერს.

„მწყემსის“ მკითხველებს მოხსენებთ, რომ ამ სამი წლის წინად მათხოჯის დედათა საჯანეში დაიწყეს ქვიტკირის ეკკლესიის შენება წმიდა მოციქულთა სწორის, ჭართველთა განმანათლებლის—ნინოს სახელზე. ღვთის შეწევნით ეს ეკკლესია უკვე დასრულდა და ამა ნოემბრის 4-ს იგი აკურთხა მათმა მეუფებამ იმერეთის ეპისკოპოზმა ლეონიძემ.

მათი მეუფება ქუთაისიდან წაბრძანდა მათხოჯში 3-ს ნოემბერს, დილის ცხრა საათზე. გზაში მათ მეუფებას შეხვდა ქვეითად სიარული, რადგან გუბის წყალზე ხილთან გზა გაფუჭებული იყო და მის გაკეთებას ადმინისტრაცია სრულებით არ ეძებს. პირველ საათზე მათი მეუფება ხონში მიბრძანდა. აქ მათი მეუფება მიიპატიჟა საუზუმზე ბ. დიმიტრი ჩხიკვიშვილმა. ორი საათის შემდეგ მათი მეუფება წაბრძანდა მათხოჯში და ხუთ საათზე საჯანეში

მთხვანის დედათა სავანის ეკლესია.

მიბრძანდა. სამს ნოემბერს, დღით შაბათს, მწუხრი და ღამის თევით ცისკარი იქმნა შესრულებული ახალ ეკლესიაში, სადაც გალობდენ სავანის დები. მეორე დღეს, როგორც ეკლესიის კურთხევის წესი, ისე წირვა შეასრულა მათმა მეუფებამ მონასტრების და ამ სავანის ბლადოჩინის მამა არხიმანდრიტი ბესარიონისა, დეკ. დავით ღამბაშიძისა, ქუთაისის საკრებულო ეკლესიის მღვდლის ბლადოჩინის ნესტორ შვანგირაძისა და ბლადოჩინის ე. მაქარაძის თანამსახურებით. წირვაზე გალობდენ სავანის დები და მათი მეუფების მგალობლები. წირვის დასრულების შემდეგ მათმა მეუფებამ წარმოსთქვა მგრძნობიერი სიტყვა. სიტყვაში მათმა მეუფებამ პირველად აღნიშნა ის სიხარული და ის სიამოვნება, რომელიც აღიძრება ყოველ ქეშმარიტს ქრისტიანს გულში, როცა იგი შენიშნავს და ხედავს, რომ საქართველოს მოემატება ღვთის სადიდებელი სახლი—ტაძარი, რომელშიც ქეშმარიტი ქრისტიანე კპოებს სრულს კმაყოფილებას სააქოს და მოიპოებს ნეტარებას საიქიოს. შემდეგ ყველას გასაგებად განმარტა, თუ რა დროიდან დაწესდა მონასტრები და სავა-

ნეები და რა დროიდან არსებობს ბერობა და მონაზონობა. განმარტა ბერთა და მონაზონთა განცალკევებული ცხოვრების მიზანი და მიმართულება. განმარტა ის დიდი მნიშვნელობა და სამსახური, რომელსაც ყოველს დროში იღებდა მათგან სახელმწიფო, მამული და ეკლესია, დაასურათა ცხადად ქვეყნიდან განშორებულნი პირნი, თუ როგორ ბრწყინავდენ ქრისტიანეთათვის და რა შუამდგომლობას უწევდენ ხალხს ღვთის წინაშე თავისი დაუცხრომელი ლოცვითა და ვედრებითა. განმარტა რა დანიშნულება და მიზანი ბერობისა და მონაზონობისა, მათმა მეუფებამ, მიაქცია ყურადღება ამ სავანის დათა, თუ რამდენად უნდა იყენენ იგინი მზად მოთმინებით აიტანონ ყოველი გაკირვება და განსაცდელი, რომელიც ხშირად მოსდევს სოფლის განშორებიდან განცალკევებულ ცხოვრებას. ბოლოს შეავედრა იგინი ღმერთს და ითხოვა, რათა უფალმა მოანიჭოს მათ მადლი და კურთხევა თვისი, რომ ამ სავანეში ყოველი მლოცველი მიიღებდეს სულიერ ნუგეშს და შვებას და მას შინა მსახურთა მოეპოვებოსთ ის პატივი

და დიდება, რომლითაც ასე შესანიშნავნი იყვნენ ჩვენნი მონასტრების და სავანეების მოღვაწენი.

ეკკლესიის კურთხევაზე და წირვაზე დიდძალი ხალხი დაესწრო. სამი დღე ერთი ერთმანერთზე მიყოლებით მშვენიერი ამიდი იყო. წირვის შემდეგ მათი მეუფება კრებულისათურთ და სპატიო პირებით სავანის უმფროსის პარასკევა ჩხიკვიშვილისაგან სადილზე იყვნენ მიწვეულნი. საღამოს ოთხ საათზე მათი მეუფება წამობრძანდა ეტლით ხონში და, რადგან გზა ერთ ადგილას გაფუჭებული იყო და ღამით აღარ შეიძლებოდა მოგზაურობა, ღამე გაათია დაბა ხონში და მეორე დღეს (5 ნოემბერს) ეტლით მობრძანდა ქუთაისში თერთმეტ საათზე.

ასე დამთავრდა ერთი უდიდესი საქმე მთხოჯის დედათა სავანისა, — ხალხი ეკკლესიის აგება და კურთხევა, სრული იმედია, რომ მათი მეუფების მფარველობის ქვეშე, ეს სავანე მოიპოვებს თავის არსებობის საშუალებასაც...

ღამსწრე.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

* * ტფილისის სასულიერო სემინარიის მასწავლებელმა და საეპარქიო დედათა სასწავლებლის ინსპექტორმა ა. პ. ალბოვმა ავადმყოფობის გამო ორსავე სასწავლებელში სამსახურს თავი დაანება. ტფილისის სას. სემინარიაში ბ. ალბოვის ადგილზედ წარდგენილ იქმნა სემინარიის ინსპექტორის თანაშემწე ბ. ა. რუჟენსკი, — ხოლო საეპარქიო სასწავლებელში ინსპექტორად და რუსულის სიტყვიერების მასწავლებლად დანიშნულ იქმნა ბ. ნიკოლოზ პოლიტოვი, რომელმაც წელს დაამთავრა სწავლა ყაზანის სას. აკადემიაში ლეთისმეტყველობის კანდიდატის ხარისხით. ბ. ნი პოლიტოვი, საეპარქიო დედათა სასწავლებლის წესდების თანახმად, უნდა მღვდლად ეკურთხოს.

* * იმერეთის სამღვდლოების დეპუტატების კრება არის დანიშნული პირველ დეკემბერს ქუთაისში სასულიერო სასწავლებლების საქმეების შესახებ. სამღვდლოთა კრებებმა ამ ბოლო დროს, საზოგადოდ ყველგან და განსაკუთრებით ჩვენში, რაღაც იმედი დაუკარგა როგორც სასულიერო მთავრობას, ისე სამღვდლოებს. ხშირად კრებაზე საქმე ბოლოვდება დეპუტატების ნაცნობობით და შეუსაბამო მოქმედებით. საჭიროა, რომ ერთ-სულობით და ერთ-გულობით იმოქმედონ საქმეების გარდაწყვეტის დროს დეპუტატებმა; საჭიროა მათ ყურადღება მიაქციონ საქმის სარგებლიანობას და არა სხვა რაიმეს.

წარსულ წელშიაც ბევრი კითხვები იყო გადასაწყვეტი, რომელთაგან უმეტესი არ გადაწყვეტილა და არც კამისიები დანიშნულა ამ კითხვების გამოსარკვევად. ამასთან ბევრჯერ გვითქვდა და კიდევ ვიტყვი, რომ საჭიროა დეპუტატებმა შეისწავლონ კანონები და სამღვდლოე კრებათა და სასულიერო სასწავლებელთა წესდანი არა კრების დროს, არამედ კრებამდისინ.

* * კავკასიის საიმპერატორო სასოფლო სურნეო საზოგადოების საბჭომ 8 ნოემბრის სხდომად, სხვათა შორის, განიხილა კავკასიის გუბერნიის კომისარის მოხსენება გამოფენის დახუჭვადის გადადების შესახებ და, მიიღო რა სახეში ის გარემოება, რომ თუ გამოფენა საგაისოდ აღარ იქმნა გაგრძელებული, გამმართველ კომიტეტს დიდი ზარალი მოეღოს, შესაძლებლად სცნო გაგრძელება გამოფენისა მომავალ 1902 წლის მაისიდან ოქტომბრამდე. რასაკვირველია კარგია გამოფენის დატოვება, რომ ხალხმა ნახოს და შეისწავლოს რამე, მაგრამ მოთამაშე ქალები ეყოლება გამოფენის გამგე პირთ თუ არა?..

* * 7 ნოემბერს ღამით, ამიერ კავკასიის რკინის გზის მკურნალის ვოინოს სახლში დილის 4 საათზედ შეპარულა მასთან მზარეულად ნამყოფი სპარსეთის ქვეშევრდომი და ვოინოსთან მცხოვრები ქალი რამდენსამე ადგილას სასიკვდილოდ დაუქრია; ყვირილზე გამოღვიძებოდა თვითო ვოინოსან და თუმცა დიდხანს უბრძოლნია ბოროტ მომქმედთან, მაგრამ ვერა გაუწყვია რა, რადგანაც უიარაღო ყოფილა. ბოროტ მომქმედს ისიც დაუ-

ქრია რამდენსამე ადგილას და შემდეგ სადღაც გაქცეულა, მაგრამ პოლიციას დაუჭერია, როცა იგი მოსამსახურეთა ბიუროში მისულა. დაქრილი ვიანო მიხეილის სამკურნალოში გაუგზავნათ; ხოლო ქალი გულში მიძიმე კრილობისაგან უკვე გარდაიცვალა მაშინვე. მიზეზი ბოროტ-მოქმედებისა ნამდვილად ჯერ არ იცინ. ქალი ინჟინერის ცოლია, მაგრამ ქმართან არ ცხოვრებდა.

* * ტფილისის ქალაქის გამგეობამ 6 ნოემბრის სხდომაზედ გარდასწყვიტა გადადებულ იქმნეს 10,000 მან. ნავთლუღის დედათა გამამდებ სენის საავადმყოფოს შესაკეთებლად, ხოლო იმის შეკეთებამდე გაკეთდეს ახალი სადგომი, რომლისათვისაც გადაიდოს ქალაქის სამუშაო თანხიდან 12,000 მან. და იქ გადმოიყვანონ ავადმყოფები; შემუშავდეს პროექტი ერთის დიდის შენობისა, რომელშიაც უნდა მოთავსდეს ქალთა და კაცთა განყოფილებანი; ამ შენობისათვის ქალაქს დასჭირდება 80 ათას მანეთამდე. დიახ, დასაფიქრებელი საქმეა, რამდენი ხალხი ფუქდება ზნეობით და ამისათვის კიდევ ასი-ათასი მანეთი იხარჯება!..

* * კომისიამ, რომლის თავმჯდომარედ მიტროპოლიტი ანტონია, წარუდგინა სახელმწიფო საბჭოს განსახილველად სრულიად შემუშავებული პროექტი მართლ-მადიდებელ სამღვდლოების საპენსიო წესდებისა. ღმერთმან ინებოს, რომ პენსიის დანიშვნის დროს სოფლის მღვდლების გაჭირვებულ მღვდმარეობისათვის ყურადღება მიექციოსო.

* * მუკდენიდან მოსულ უკანასკნელ ცნობებით, რუსეთის ქალაღდის მანეთს ჩინელები იღებენ 1 მან. 20 კ. და 1 მ. 30 კაპეიკად ვერცხლითა და ოქროთი, ხოლო ამერიკის დოლღარს და ჩინეთის ფულს ფასი 20 და 30 პროცენტით აკლდება.

* * მალე შემოიღებენ ახლად შემუშავებულ რკინის გზის ტარიფს იმ შემთხვევისათვის, როდესაც მოსწავლენი რკინის გზით საღმე მიღიან ხოლმე სამოგზაუროდ. ახლის ტარიფით, თუ რომ მანძილი 300 ვერსს არ აღემატება, მოსწავლენი ჩვეულებრივის ფასის მხოლოდ მეოთხედს გარღანიან.

* * საჩხერელი წერეთლები ეღავებოდენ მაღლებს მღვიმევის დედათა მონასტერს. ეს მამულები, როგორც ამბობენ, მილიონის საფასოაო. ქუთაისის ოღქის სასამართლოში წერეთლებმა ეს საქმე წააგეს. წერეთლებმა ეს საქმე განასაჩივრეს, ეხლა, როგორც შევიტყვეთ, სულ. პალატას 13 ამ ნოემბერს დაუქმაყოფილებია წერეთლების თხოვნა და საქმე წაუგია მღვიმევის მონასტერს.

* * მომავლის წლის იანვრიღდან გერმანელთა ახალ-შენების მკხოვრებნი უმადღესის მთავრობის განკარგულებით ყველა იმ წესსა და კანონებს უნდა დაემორჩილნენ, რომელთაც ყველა სხვა-და-სხვა ტომის ერები ემორჩილებიან კავკასიაში.

* * ნეტარ ხსენებულმა გაბრიელმა უანდერძა ქუთაისის სასულღერო ოთხ-კლასიან სასწავღებელს 2500 მანეთი, რომლის სარგებელი უნდა მოხმარდეს ხსენებული სასწავღებლის ღარიბ შაგირდებს. ღღემდე ამ თანხის სარგებელი შეღდა 400 მანეთი, რომელიც გადაეცა ხსენებულ სასწავღებელთან მეფის დავით აღმაშენებლის სახეღობაზე დაარსებულ ღიობის გამგეობას.

რეღაქციისაგან.

საყოვეღთაოდ ვაცხადებთ, რომ ვისაც ღღემდე არ მიუღია ამა წლის ჩვენი გამოცემის „მწყემსი“-ს ხეღის მომწერთათვის დანიშნული საჩუქრები (პრემია), ყვეღანი მიიღებენ ამ საჩუქარს მომავალს ღეკემბრის თვეში.

ყვეღა მათ, რომელნიც გაზეთს იღებენ ზუღღიდის ფოსტიღამ, შეუღლიათ მიიღონ ხსენებულ ღრემია ადგიღობითი წიგნის მაღაზიის მეღატრონის მანუღარ აღამიასაგან, რომელსაც ჩვენ უკვე გადაეცეღით ეს პრემიები, ამ ღღებშივე გაეგზავნება ჩვენგან ზ. აღამიას სია, თუ ვის უნდა მიეცეს ეს პრემია. ამასთანავე ვთხოვეთ ჩვენს გამოცემაზე ყვეღა ხეღის მომწერთა, რომ ვისაც გაზეთის ფული ამა წლისა ჯერ კიღევ არა აქეს გამოგზავნიღი, დაუჩქარონ ფულღების გამოგზავნას და ან ვისაც სურს გაზეთის გამოწერა, ესეღ მალე გვაცნობონ, ვინაიღდან ზანღეროღების დაბეჭღდასაც ღრო უნდა.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივ სარწმუნოებასა და კეთილ- ზნეობაზე.

ს ი ტ მ შ ა.

თქმული 10 გიორგობასავეს ქვაშკეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში.

მოხსენებით წინამძღვარი იგი თქვენნი, რომელნი გეტყოდეს თქვენ სიტყვათა მათ ღმრთისათა და ხედვიდით გამოსვლასა მას ცხოვრებასა მათისასა და ბაძევდით სარწმუნოებასა მათსა. (ებრ. 13. 7).

წელიწადში დღე არ არის ისეთი, რომ რომელიმე წმიდანის, მოწამის, აღმსარებლის სადიდებელად, მოსაგონებლად არ იყოს დანიშნული წმ. ეკლესიისაგან. ყოველ ქრისტიან ხალხს და პირს ამ წმიდათაგან ამორჩეული ჰყავს რამოდენიმე, რომელთაც მათთვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვთ. მათ სცემენ თაყვანს, აქებენ და აღიდგენენ და მათვე სთხოვენ მიიღონ შუამდგომლობა ღვთის წინაშე და აღმოუჩინონ შეგწეობა ამა თუ იმ საქმეში, მდგომარეობაში. მაგრამ ჩვენ უნდა ვიცოდეთ როდის, რა შემთხვევაში იქნება შეწყნარებული, მიღებული ჩვენი ქება-დიდება და თხოვნა? რას ვამჩნევთ ჩვენ ცხოვრებაში? უზნეო კაცი რომ მივიდეს, წარდგეს ზნე-დაცულ პირთან და ქება-დიდება შეასხას, ამნაირ ქებას იგი დიდ მნიშვნელობას არ მისცემს; შეიძლება საძრახისადაც, საწყენადაც მიიღოს. ესევე მოხდება, ჩვენ რომ ვადილოთ ღმერთი ანუ რომელიმე წმიდანი და ცხოვრება ჩვენი კი არ შეესაბამებოდეს, არ ეთანხმებოდეს იმ მცნებათა, მოძღვრებათა, სწავლა-დარიგებათა, რომელთა აღსრულება სავალდებულოთ დაგვიდგინეს, დაგვიწერეს მათ. არა ვფიქრობ მიღებულ იქნეს ჩვენი ქება-დიდება მათდამი

მიმართული. ძველ აღთქმაშივე გამოსთქვა ეს აზრი ესაია წინასწარმეტყველმა: მსჯობელ არს ჩემდა კრი ესე ზირთა მათათა მატეის მტემს მე; სოფა გუფნი მათნი შორს განშორებულ არაან ჩემგან. ამაოდ მსახურებენ მე, რამეთუ სწავებენ მოძღვრებასა და მცნებასა კაცთას (ის. 29, 13). ე. ი. ტყვილა უბრალოდ იწუხებენ თავს, ვინც ფიქრობს, რომ სიტყვით ვადილოთ ჩვენ ღმერთი, ანუ რომელიმე წმიდანი და საქმით საქირო არ არის. მაშასადამე ჩვენგან თავდაპირველად ითხოვება, ჩვენი ყოფა-ცხოვრება იმნაირად დაეაყნოთ, იმნაირი მიმართულება მიესცეთ, რომ სასიამოვნო იყოს როგორც ღვთისათვის ისე იმ პირთათვის, რომელთაც თავისი წმიდა რებით მოიბოვეს უკვდავება. ესევე ითქმის თხოვნის შესახებ. როგორი მიმართულებისაც კაცი, რა აზრისაც არის ცხოვრებაზე, რა მიიქვს მას ამორჩეული, მის მისალწველ შესაფერვებას, დახმარებას თხოვილობს ღვთისაგან, როცა ჩვენი თხოვნა ეწინააღმდეგება საღმრთო რილის და წმიდა მამების სწავლა-დარიგებას, იგი ოდეს შეწყნარებული არ იქნება. „იასოფთ მიიღებთ, რამეთუ ბარტლათ იასოფთ“ ამბობს მოციქული. ამისათვის საქიროა ყოველმა ჩვენგანგან შეიგნოს მიზანი ცხოვრებისა, გაითვალისწინოს, რა დანიშნულება აქვს კაცს, რისთვის ვართ განილი, რას უნდა ველტოდეთ, როგორ უნდა ვიცხოვროთ, რომ ჩვენ დანიშნულებას არ ავშორდეთ. რა არის ცხოვრების მიზანი? ეს კითხვა როგორც ძველს ისე ახალს აღთქმაში ცდილობდნენ და ცდილობდნენ დღესაც ახსნან, მაგრამ ერთ რომელიმე დასკვნაზე ვერ მისულან, ვერ გამოურკვევიათ, რადგან არ ხელმძღვანელობდნენ, არ იღებდნენ მხედველობაში არც საღმრთო წერილს და არც წმ. მამების სწავლა-დარიგებას. ვინც შეძლებული არის, ვისაც დიდი ქონება აქვს, ქადაგობს: კაცმა თავისი დღენი და წუთისოფელი სულ ღვთისში უნდა გაატაროსო, არაფერზე არ უნდა იდარდოსო, მხიარულად უნდა იყოსო და რაც შეიძლება მეტი სიამოვნება უნდა ნახოს, სანამ ცოცხალიაო. სულა, გაქვს მრავალი კეთილი დაუნჯეული მრავალთა წელთა, განისვენე, ჰქვამე და ჰსუ და იხარებ (ლუკ. 12, 19). ამ სიტყვებით გამოიხატება აღნიშნულ პირთა მოძღვრება. მაგრამ დანამდვილებით შეუძლიათ თუ არა მათ დამტკი-

კონ, მოიპოვებოდეს ისეთი პირი, რაც უნდა მდიდარი იყოს, მწუხარება არ გამოეცლოს. მეორე ვერ ნახავთ ისეთ (კაცს), ადამიანს, რომელსაც გარდა სიხარულისა, ღიზისა, სიტკბოებისა არ ენახოს რა ამ ჩვენ წუთისოფელში. ყოველ კაცს ბევრად თუ ცოტად ზედება წილად წვალებისა და სიმწუხარის განვლა. ან როგორ მოხერხდება სხვანიარად? ყველამ რომ იღიზინოს, ამისათვის ყველას საშუალება უნდა, ყოველი კაცი ეცდება ბევრი შეიძინოს კანონიერად იქნება თუ უკანონოდ. კანონიერად, ე. ი. თვისი შრომით, რომელიც უწვალებლად არასოდეს არ იქნება, უკანონოდ, ე. ი. წართმევით, წაგლეჯით, რაც გამოიწვევს ურთიერთ შორის გამწვავებულ, გაცხარებულ ბრძოლას, სისხლის ღვრას. მაშასადამე, ერთმა რომ სიტკბოება იპოვოს, განცხრომაში იცხოვროს, ამისათვის ასმა წვა და დაგვა უნდა გამოიაროს. მაშინ ხომ ღიზის მაგიერ მწუხარება, ტირილი და დაუტყობელი ბრძოლა იქნება.

ზოგნი, ვისაც ბევრი წვალება, მწუხარება გამოუვლია, არასტერს მიზანს არა ჰპოვებს ცხოვრებაში და ამბობს: ტყვილა უბრალოდ გაჩენილა კაცი ქვეყნიერობაზეო, უმჯობესი იყო სულ არ გაჩენილიყოო, ვინემ თვისი დღენი წვალებაში გაატაროსო. ამნაირ პირთათვის, სასოწარკვეთილებაში ჩავარდნილთათვის ცოტა რამ მიზეზი არის საქმარისი, რომ თავიანთ თავი ამ ქვეყნიერებას უღრვოდ გამოასაღონ. მაგრამ ცხოვრებაში ჩვენ ხშირად ვხედავთ, რომ ეს ვაჰბატონები არღვევენ თავიანთ მოძღვრებას. ხშირად ვამჩნევთ, რომ ისინი ქეიფობენ, ღიზინი დროებას ატარებენ და არასოდეს უარს არ ამბობენ, თუ შემთხვევა მიეცემა მათ, ისარგებლონ ქვეყნიური სიკეთით. ათასში ერთს თუ იპოვნით, რომ სიკვდილის დროს მას არ დანანდეს მოშორება ამ ქვეყნიური ცხოვრებისა, რაც უნდა ცუდ; გაჭირვებულ მდგომარეობაში იყოს იგი. მაშასადამე ცხოვრებაში წვალებასთან, მწუხარებასთან ერთად განუშორებლად სიხარულიც ყოფილა. სიმწუხარესთან სიტკბოებაც განუშორებელია. ჩემის ფიქრით, კაცი კარგად ყოფნას ვერ დააფასებს; ვერ გაიხარებს რაიმე სიკეთით, თუ მას არ უგრძნია სიმწუხარე. „ვერ მწარე სტამე, კვლავ ტკბილი, თუ ვქმე გემოვნებასა; ღიზინსა ვინ მოიმკის პირველ პირთა უმეშაკა?“ არის ნათქვამი. ვამბობ, ვერ იპოვნით ვერა კაცს, ვერა ოჯახს, რომ მას თავის

დღეში სიხარული არ ეგრძნოს, ხანგრძლივ, თუ მოკლე დროით. ზოგნი კიდევ იმას ამბობენ, ჩვენი ცხოვრება ბრძოლააო; უბრძოლველი ცხოვრება, ცხოვრებად არ ჩაითვლებაო. მაგრამ როდემდისინ უნდა იქნეს ეს ბრძოლა? თუ დაუბოლოვებელია, მაშინ ცხოვრებას რა მნიშვნელობა ჰქონია კაცისათვის, გარდა წვალების—მოუხვეწრობისა? ძალმომრეობაზე როცა მიდგება საქმე, თითქმის ყველას, შეძლებულს და შეუძლებელს გაშხამებული ექნება სიცოცხლე. თუ აქვს ბოლო-დასასრული, ეს მხოლოდ კაცობრიობის გადაგვარება, სრულებით მოსპობა უნდა იქნეს. ასე თუ ისე, ამნაირი შეხედულობა კაცის ცხოვრების მიზანზე არ აკმაყოფილებს ჩვენს გონებას, დაბეჯითებით ვერ არწმუნებს; ვერ უხსნის, თუ რაში მდგომარეობს ჩვენი დანიშნულება, რა მიზნის მისაღწევად უნდა ვშრომობდეთ. რასაკვირველია კარგია, როდესაც კაცის გონებას არ ძინავს, მოძრაობა ეტყობა, მაგრამ, რამოდენად მართალია ამ შემთხვევაში მისი სჯა, ეს საკითხია. არა მგონია ვინმემ უკეთესად განგვიმარტოს, აგვიხსნას ჩვენ, თუ რას უნდა ვეღვტოდეთ და რა არის მიზანი ჩვენი ცხოვრებისა, როგორც საღმრთო წერილი—სიტყვა ღვთისა და წმ. მამათა ყოფა-ცხოვრება. თვალწინ განუშორებლად უნდა გვქონდეს ჩვენ მათი სწავლა-მოძღვრება, ყოველთვის უნდა ვდილობდეთ მიებაძოთ მათ ცხოვრებას და მაშინ მოიპოვებს სული ჩვენი შევება; მაშინ იქნება მიღებული ჩვენგან ქება-დიდება, მიმართული ღვთისადმი და წმიდანებისადმი და მაშინ მოგვაქცევენ ჩვენ ყურადღებას და შეისმენენ ჩვენ ვედრება-თხოვნას. ორში ერთი უნდა იყოს უსათუოთ: თუ გრწამს, მიგაჩნია ვინმე წმიდანათ, სჩანს მოგწონს მისი ცხოვრება და დარიგება, თუ მოგწონს, კიდევაც უნდა წაბაძო და თუ არ წაბაძვ, ეს მისი ნიშანია, რომ არ მოგწონს და თუ არ მოგწონს არ მიგაჩნია წმიდანათ და თუ არ რაც წმიდანათ, იცოდე, დაჯერებული იყავი, შენი თხოვნაც შეწყნარებული არ იქნება მისგან, როგორც ზევითა ვსთქვი. ამინ.

ქავ. წმ. გიორგის ეპ. წინამძ. მარტოზ ტყუმაღაძე.

სახელმძღვანელო, საყურადღებო, საჭირო და სასარგებლო ცნობათა განყოფილება.

საეჭვო კითხვების განმარტება.

კით. ხშირად სასძლო ანუ სასიძო ნამდვილ საბუთებს, რომელნიც წარმოდგენილნი იყვნენ „ობისკის“ შესადგენად გვირგვინის კურთხევის წინ, უკანვე თხოულობენ, როგორც მაგალითებრ, სინოდის კანტორიდან მიცემულ მეტრიკულ მოწმობას, ნამსახურებით სიას და სხვა ამგვართა. რიგია თუ არა ამ პირებს გერბის მარკები მოეთხოვოს ამ საბუთებისათვის?

მიგ. თუ ნამდვილი საბუთების, რომელნიც წარდგენილნი იყვნენ ობისკის შედგენის დროს, სასიძო ან სასძლო უკან დაბრუნებას ითხოვენ, მღვდელმა ამ საბუთების პირები უნდა დაიტოვოს ობისკში ჩასაკერებლად და ყველა ამგვარ პირებს უნდა დაეკრას ისეთივე მარკები, როგორც ეკრა ნამდვილ საბუთს. ამ პირებზე უნდა ქონდესთ ხელი მოწერილი ნამდვილი საბუთების მიძღებთ, რომელთაც ეკუთვნოდნენ იგინი.

კით. სტაროსტის არჩევის დროს ირჩევა მრევლთაგან ორი სანდო პირი დასასწრებლად ყულაბების გახსნის, წიგნების შემოწმების და ანგარიშის შედგენის დროს. რაში მდგომარეობს ამ პირთა მოვალეობა?

მიგ. უწმიდესი სინოდის უქაზის ძალით, ეს პირნი მოვალენი არიან ყულაბების გახსნის და შესავალ-გასავ. წიგნის შემოწმ. დროს დაესწრენ და თავიანთი ხელის მოწერით დაამოწმონ ყულაბებისაგან გამოღებული ფულგების რაოდენობა და შესავალ-გასავლის ანგარიში. თუ რამე უკანონობა შენიშნეს მათ შესავალ-გასავლის წიგნის ანგარიშის წარმოებაში, შეუძლიათ მოახსენონ ეს ადგილობით ბლაღოჩინს. (იხ. უწმიდესი სინოდის განმარტებითი განჩინება 1892 წ. 9 ნოემბრიდან).

კით. ცენზურაში წარდგენილ ხელნაწერს, რომლის შესახებ ითხოვება ნება-რთვა დასაბეჭდათ, რა ფასიანი მარკა უნდა ეკრას?

მიგ. სამ-აბაზიანი გერბის მარკა.

კით. როცა ერთი წევრი კრებულისა უჩივის თავის ამხანაგ წევრს—მღვდელს ან მთავარ-ღიაკონს ბლაღოჩინთან, ბლაღოჩინი ვალდებულია თუ არა, რომ თვითონ მივიდეს მაინც-და-მაინც და გამოიძიოს, თუ ავადმყოფობისა ანუ სხვა დამაბრკოლებელ მიზეზთა მიხედვით შეუძლია, რომ მღვდელ-მთავართან გაგზავნოს ეს საჩივარი?

მიგ. ბლაღოჩინის სახელზე შეტანილი საჩივარი, უთუოდ ბლაღოჩინმა, ან თვითონ და ან სხვა საიმედო კაცის საშუალებით უნდა გამოიძიოს და თუ საჩივარი პატივ-სადები აღმოჩნდება, უნდა მოახსენოს მღვდელ-მთავარს. ბლაღოჩინის სახელზე შეტანილი საჩივარი მღვდელ-მთავართან არ გაიგზავნება გამოუკვლევებლად.

კით. მამასახლისი თხოულობს, რომ მისგან გამოგზავნილ ქალაღზე დააწეროს მღვდელმა მეტრიკული ცნობები შობა-მონათვლაზე ამა თუ იმ პირისა. შეუძლია თუ არა, მღვდელმა უარი უთხრას ამაზე?

მიგ. მამასახლისისაგან კანონიერად მოწერილი ქალაღი მეტრიკიდან შობა-მონათვლაზე ცნობის მიცემის შესახებ, მღვდელმა უნდა დაიტოვოს და თვითონ მოწმობაზე უნდა დააწეროს, რომ იგი ეძლევა მამასახლისის მისი კანონიერი მოთხოვნისამებრ. მაგრამ პატარა ნაგლეჯ ქალაღებზე მინაწერ ბარათებს, რომლებიც მწერლებისაგან იგზავნებიან მამასახლისების გაუგებლად, ყურადღება არ უნდა მიაქციონ. თუ მეტრიკული ცნობები ნამდვილ საჭიროა, მოთხოვნილებაც რიგიანი და საფუძვლიანი უნდა იყოს.

კით. აქვს თუ არა უფლება სახაზინო გლეხს, თავისი სახლი უანდერძოს ეკლესიას?

მიგ. სახლი თუ მის საკუთარ ადგილზე არის დადგმული, რასაკვირველია შეუძლია. თუ სახაზინო ადგილზეა აშენებული, მაშინ საჭიროა სახაზინო უწყების თანხმობა.

მიიღება ხელის-მოწერა 1902 წლისათვის ორ
პირიველ გამოცემათა ძარბულს

„მწუყემს“-ზე

რუსულ «П А С Т Ы Р Ь»-ზე

ქურნალის ფასი:

- 12 თვით «მწუყემსი» 3 მ. | 6 თვით «მწუყემსი» 2 მ.
- „რუსული „მ.მ.“ | — „რუსული „2»
- „ორივე გამოცემა » | — „ორივე გამოცემა»

მაზეთზე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც
ევრაილაში, აგრეთვე ქუთაისშიაც. თბილისში
წერა-კითხვის გამაერთელებელ საზოგადოების წიგნის
მალაზაში, ბ. შიო ქუჭუკაშვილთან, ფოთში—დეკან
ნოზ მ. გრიგოლ მაკაროვთან; საჩხერეში—ყარაბა
ჩივიძესთან; ახალციხეში—დეკანოზ დ. ხახუტოვთან;
ახალსენაკში—ბლაღოჩინ მანა არისტარქ კალანდარი-
შვილთან.

სოფლის მასწავლებელთ და ღარიბთ დახმარების დათმობა-
ბათ მთელის წლით ორივე გამოცემა: სამ მ ა ს ე თ ა დ.

რედაქციას აქვს კანტორები: ქუთაისში დვისიძის
სახლებში და ევრაილაში რედაქტორის საკუთარ
სახლებში.

ბარეშე ქუთაისში ქურნალის დაბარება შეიძლება
აქ აღრესით: Вь Квирилы, вь редакцію газеты и
журнала „МЦКЕМСИ“ и «ПАСТЫРЬ».

რედაქციაში მოიპოვება წარსული წლების რამ-
დენიმე სრული გამოცემანი „მწუყემსი“-სა, რომელ-
ნიც ნახევარ ფასად დაეთმობათ მსურველთ.

ამ ნომერთან იგზავნება განცხადება ბ.
ანატოლი ვერნერისა.

ამჟამო საავათმყოფო ავბულატორიითურთ

ს. ბ. თოფუჩიას.

ქ. ქუთაისში.

სავათმყოფოში დგას ორმოცი საწოლი.
ხირურგიულ, გინეკოლოგიურ და შინაგან სენით
ავათმყოფათვის. მუწუკებიანი და გადამდები სენით
ავათმყოფნი არ მიიღებიან. მოსიარულე ავათმყოფ-
ნი მიიღებიან ყოველ დღე 11 საათიდან შუადღის 3
საათამდე.

შინაგან და ნერვებით ავათმყოფებს მიიღებს
მ. ს. ბ. თოფუჩია.

ქირურგიურ შარდით სიფილისით და თვალების
ავათმყოფობისათვის.

მ. ფ. კ. გარბატი.

დედაკაცურ ავათმყოფთა და საბებიო ქალი.

მ. მ. ფ. კოვანი.

რჩევა დარტების ფასი 50 კ., კონსი-
ლიუმის ფასი 3 მ. დღე და ღამე ქირა სე-
ავათმყოფოში სრული ხარჯით და ექიმობით

2—3 მანეთამდე. ახერციის ფასი გარტებაზეა.

სამკურნალოს დირექტორი ს. ბ. თოფუჩია.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

სალიტარატორი განყოფილება: სიტყვა, 21 კვი-
რიაკესა, თქმული ქუთაისის საკათედრო ტაძარში ყ-დ სამღვ.
ეპისკ. ლეონიდის მიერ.—ღმერთო ამრავლე ამისთანა მასწავ-
ლებელნი ჩვენში!—მართლ-მადიდებლობით ქრისტიანებრივის
საეკლესიო საზოგადოებითის ღვთის შესურების განმარტება.
ყაჭახიძისა.—კურთხევა მთხროჯის დედათა სავანის ახლად
ავებული ეკლესიისა 4 ნომებერს. დამსწრესი.—ახალი ამბები
და შენიშვნები.

სწავლა და მმცნიერება ძრისტიანოზრის სახფშ-
ნოვასასა და კითილ-წმინოვასა: სიტყვა, თქმული 10
გიორგობისთვის ქვაშეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში მარკოზ
ტყემალაძის მიერ.

საპირი და სასარგებლო ცნობათა განყოფი-
ლება: საეჭვო კითხვების განმარტება.
განცხადება.

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. ლაშაშიძე.

Редакторъ-Издатель П. Д. Гамбашидзе.

Дозволено цензурою, Тифлиси, 16 ноября 1901 г. ♦ Цензуръ прот. Е. Елиевъ

Печог. редакціи журн. „Пастырь“ (П. Д. Гамбашидзе) вь Кутаисѣ, вь д. А. Дейсидзе на Нѣмецкой ул.